

Beata POPLAWSKA

ORCID: 0000-0003-0196-2378

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Praktische gids voor het Nederlands in België en Nederland

Abstract

Are Dutch and Flemish the same languages or totally different ones? The majority of students of Dutch as foreign language are definitely able to hear a difference in pronunciation but the rest remains rather undiscovered. Miet Ooms's book *Buurtaal* means 'neighbour language' and focuses on differences and similarities between Dutch in the Netherlands and Dutch in Belgium (Flanders). This guide is written in plain language and is a must-read not only for linguists or natives but for every person who learns Dutch. Furthermore, it is also intended for people who work on adapting the texts for the Belgian or Dutch markets.

Keywords: Dutch, Flemish, the Netherlands, Belgium/Flanders, differences, similarities, translating/adapting texts, Miet Ooms.

Buurtaal van Miet Ooms¹ poogt de verschillen en overeenkomsten van het Nederlands in Nederland en Nederlands in België aan het daglicht te brengen zonder een oordeel te vellen over hoe het hoort of welk woord het best is. Het boek is in 2020 door Uitgeverij Sterck & De Vreese uitgegeven en de tweede druk is één jaar later verschenen. Het boek bevat tien hoofdstukken en begint met een inleiding over het ontstaan van de standaardtaal in Nederland en Nederlands België. Hierna volgt een theoretisch stuk waarin aandacht is besteed aan taalvariëteiten als dialecten, tussentaal en de cultuurverschillen tussen Vlaanderen en Nederland. We komen te weten dat er een aantal cruciale momenten zijn geweest

---

¹ Miet Ooms is vertaler, columnist, spreker en auteur. Ze is echte taalliefhebber met hart en ziel. Haar eerste verhaaltjes heeft zij op haar achtste geschreven. Ze vertaalt uit het Engels en Duits naar het (Belgisch) Nederlands. Ze werkte ook als leraar Nederlands en Duits in het secundair onderwijs, freelance taaldocent en taaladviseur. Daarnaast is ze ook bezig met verschillende lezingen, webinars en workshops over dit onderwerp.

die ervoor gezorgd hebben dat de taal in Nederland en België niet op dezelfde manier is ontwikkeld. Het tweede hoofdstuk richt zich op de uitspraak en met de derde maakt Miet Ooms het boek toegankelijker voor een breder publiek. Aan de hand van talrijke voorbeelden en taalkaartjes vertelt de auteur haar *taalverhalen*² op een interessante manier. Dit leidt soms tot veel verbazing (bijv. als Nederlanders iemand een *enerverend* jaar toewensen, bedoelen ze niet *zenuwslopend* maar *opwindend*).³ Het volgende hoofdstuk gaat over contrastieve woordvorming. Hier ontdekken we onder andere dat een Vlaming sneller vormen als *annulatie*, *facturatie* en *reservatie* gebruikt, terwijl een Nederlander spreekt over *annulering*, *facturering* en *reservering*. Het volgende gedeelte van het boek vertelt over een ‘lidwoorden-dilemma’, bijvoorbeeld: BE: *de kroost, de matras* versus NL: *het kroost, het matras*. Daarna volgen nog hoofdstukken verbonden met vornaamwoorden (*je, u of ge*), werkwoorden en woordvolgorde. Het voorlaatste hoofdstuk vormt een praktische gids die adviezen bevat over wat te doen met de verschillen om miscommunicatie te voorkomen. Hierin staan de antwoorden op de het volgende vraagstuk: hoe Vlaams mag de tekst zijn voor Nederlandse lezers? en omgekeerd, hoe Nederlands voor Vlaams publiek? Het is belangrijk om een gulden middenweg te vinden en daarom stelt de auteur de cruciale vraag of er een neutrale tekst bestaat voor het hele taalgebied. Het laatste hoofdstuk heet “Variatie in de praktijk” en vertelt over het aanpassen van verschillende teksten (o.a. commerciële teksten of vertalingen voor de Europese Commissie). Daarna geeft Ooms een dankwoord met een fraaie titel: “Dank je wel en een dikke merci”. Ten slotte volgt een lijst van illustraties en een literatuuropgave, evenals een register van alle behandelde woorden en uitdrukkingen. De structuur van het boek is overzichtelijk en toegankelijk voor de lezer.

Nou, of op z’n Vlaams gezegd: *allé*, hoe is het uiteindelijk met het Nederlands in Nederland en het Nederlands in België? Nederland en België zijn twee aparte landen met andere wetgeving en onderwijsstructuur wat uiteraard gevolgen voor de woordenschat heeft. De institutionele terminologie verschilt dus van elkaar, bijvoorbeeld de woorden *wethouder* (NL) en *schepen* (BE), die beide ‘gemeenteraadslid van het bestuur’ betekenen. Met betrekking tot onderwijs heeft het Nederlands *vmbo*, *havo* en *vwo* naast het Vlaamse *aso*, *bsso*, *kso*, en *tso*. We lezen verder ook over cultuurgebonden termen zoals *nieuwjaarsbrief* (BE), *pakjesavond* (NL), *doopsuiker* (BE), *beschuit met muisjes* (NL), enz. Er bestaan ook typisch Belgische of typisch Nederlandse woorden of uitdrukkingen die een algemeen alternatief hebben in het hele taalgebied (BE: *fuif*, *zot* of NL: *bakkie*

² De auteur vertelde altijd graag over de taal wat resulteerde in de oprichting van haar website in 2015, taalverhalen.be; we vinden daar informatie over het wereldje van taalkunde en taalvariatie in het Nederlands.

³ Alle voorbeelden en verwijzingen, tenzij anders vermeld, komen uit het boek *Buurtaal. Praktische gids voor het Nederlands in België en Nederland*.

pleur).⁴ Daarnaast is er ook nog een andere groep woorden die naast elkaar staan en geen algemeen alternatief hebben zoals *pompelmoes* (BE) versus *grapefruit* (NL) en *croque-monsieur* (BE) versus *tosti* (NL). Dit verschijnsel is waarschijnlijk vergelijkbaar met Amerikaans Engels versus Brits Engels: *subway-underground*, *elevator-lift*, *cookie-biscuit*, enz. Als oorzaak van dit fenomeen in het Nederlands noemt de auteur het feit dat Amerikaans-Engels een grotere invloed in Nederland heeft dan in België, waar het Frans nog steeds een belangrijke rol speelt. Daarnaast bestaan er ook zogenaamde valse vrienden in het Nederlands. Het zelfstandig naamwoord *middag* illustreert dat goed: voor een Nederlander is de middag alles wat tussen 12.00 en 18.00 uur valt, terwijl dit voor de Belg de tijd tussen 12.00 en 14.00 uur is. Dit is een interessant cultuurverschil wat tot veel vreemde situaties kan leiden. Een ander voorbeeld: een Belgische vrouw kan een *kleedje* aan hebben (*jurk*), maar een Nederlandse zeker niet (*kleed* = *tapijt*). Verder zou het substantief *bank* nooit in een Belgisch huis binnen kunnen staan, maar alleen buiten, terwijl in Nederland *een bank* zowel binnen als buiten voorkomt. Vanuit het fraseologisch oogpunt is het ook interessant om meer te weten over de variatie in uitdrukkingen; bijvoorbeeld het Vlaamse gezegde *geen kat aanwezig* versus het Nederlandse *geen hond aanwezig*, of de vergelijking *geld als slijk verdienen* versus de Nederlandse versie daarvan: *geld als water verdienen*. Scheldwoorden zijn ook een interessant en contrastief fenomeen in Nederland en België. Nederlanders gebruiken namelijk vloekwoorden uit het domein ‘ziektes’,⁵ terwijl de Belgische eerder een religieuze achtergrond hebben. Verschillen tussen de talen zijn altijd interessant en leiden aan de ene hand vaak tot nieuwe ideeën, maar aan de andere hand tot allerlei misverstanden. Daarom vormt *Buurtaal* een metaforische brug tussen deze twee taalvarianten.

Zijn het Nederlands en Vlaams dus dezelfde, bijna dezelfde of integendeel, helemaal andere talen? Er bestaan allerlei verschillende soorten meningen. De studenten NVT kunnen het grote verschil in de uitspraak zeker horen, maar daarnaast weten ze er weinig van. In mijn ogen, als docente Nederlands als vreemde taal, kunnen we de *Buurtaal* aanbevelen bij de taalverwerving, met speciale aandacht voor de docenten en studenten NVT. Dat Nederlands en Vlaams van elkaar verschillen is duidelijk, echter is het de moeite waard om enkele voorbeelden te kennen en eveneens de redenen achter deze verschillen te kunnen ontdekken. Daarnaast zijn de taalkaartjes van de auteur handig, overzichtelijk en trekken ze de aandacht van de lezer. Bovendien heeft ieder taalkaartje zijn eigen QR-code wat heel praktisch en modern is; het kan dan namelijk in een multimediale pre-

⁴ In Nederland gezegd over koffie; Haagse bakkie; meer weten zie: L. Fonteyn: “Hoe praten we over koffie in België en Nederland?”. *Wat gebeurt er in het Nederlands?!*, geredigeerd door N. van der Sijs et al., pp. 246–247.

⁵ Voor meer voorbeelden van Nederlandse ziektevloeken zie: M. van der Meulen: “Vloeken tellen!”. *Wat gebeurt er in het Nederlands*, geredigeerd door N. van der Sijs et al., pp. 314–315.

sentatie makkelijk gebruikt worden of worden uitgeprint als hand-out tijdens de les Nederlands. Concluderend is *Buurtaal* een handig naslagwerk voor iedereen die teksten schrijft en/of vertaalt voor de Nederlandse en/of Belgische markt, voor taalkundigen die met wetenschappelijk onderzoek bezig zijn en uiteindelijk ook voor docenten en studenten Nederlands (als tweede taal).

Miet Ooms, *Buurtaal. Praktische gids voor het Nederlands in België en Nederland*. Sterck & De Vreese, 2020, Tweede druk 2021, ISBN 978 90 5615 6510, 272 pp.

Bibliografie

z.a. “Miet Ooms”. <https://taalverhalen.be/taalvertellers/miet-ooms/>. Geraadpleegd 26 mei 2023.
Van der Sijs, Noline, et al. *Wat gebeurt er in het Nederlands? Over taal, frequentie en variatie*. Sterck & De Vreese, 2021.